

лення спеціалізації господарства і зростання концентрації виробництва профільної продукції – сировини для промислової переробки);

- по-друге, формування спеціалізованих бізнес-структур, здатних функціонувати автономно, з багатогалузевих збиткових підприємств;

- по-третє, розвиток нетрадиційних видів сільгоспвиробництва (створення власних енергосистем на базі використання нетрадиційних джерел енергії, організація народних промислів, деревообробної промисловості, лозоплетіння, сільській та етнотуризм тощо).

Список використаної літератури:

1. Банникова Н., Ермакова Н. Стратегическое планирование в инновационно активных предприятиях аграрной сферы / Н. Банникова, Н. Ермакова // АПК: экономика, управление. - 2005. - №2. - С. 31-36.
2. Гур'янов А.Б. Інтегративний підхід до визначення диверсифікації / А. Б. Гур'янов // Вісник економіки транспорту і промисловості. - Харків, Укр - ДАЗТ. - 2004. - № 5-6. - С. 218-220.
3. Зінчук Т.О. Теоретико-методологічні засади диверсифікації сільської економіки в контексті європейського досвіду / Т. О. Зінчук, В. І. Ткачук. // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 27 – 37.
4. Корінько М. Д. Організаційно-економічний механізм диверсифікації діяльності суб'єктів господарювання // Актуальні проблеми економіки (науковий економічний журнал) НАУ № 6 (84) 2008, С.134-142.
5. Макаров В. М. Инновационная сущность диверсификации планирования производства с учетом динамичного спроса / В. М. Макаров // Инновации. - 2002. - №9-10. - С.118-124.
6. Портер М. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов. - [Пер. с англ.] . – М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. - 452 с.
7. Скиба Т.В. Особливості та напрями диверсифікації сільського підприємництва //X Міжнародна науково-практична конференція «Формування ефективних механізмів підвищення конкурентного потенціалу економічних систем за умов розвитку інтеграційних процесів» [електронний ресурс] / Т. В. Скиба, Житомирський національний агроєкологічний університет – Режим доступу : http://mev-hnu.com/load/2013/1/regionalni_mekhanizmi_formuvannja_konkurentnogo_potencialu_ta_perspektivi_jikh_vikoristannja/31-1-0-254.
8. Ткачук В.І. Диверсифікація сільської економіки: соціально-економічний ефект / В.І. Ткачук, Н.М. Куцмус // Економіка АПК. – 2009, №4. – С.125-132.

Пелих В.В. Диверсификация сельскохозяйственного производства: становление партнерства села и города

В статье рассмотрены основные причины ограничения деловой активности сельскохозяйственных предприятий и предлагаются пути выхода из создавшейся кризисной ситуации через диверсификацию и интеграцию предприятий производителей сельскохозяйственной продукции с перерабатывающими предприятиями а также производство сельскохозяйственными предприятиями несельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: диверсификация, агропромышленная интеграция, сельскохозяйственное производство, перерабатывающие предприятия, приоритеты развития, интеграционные объединения.

Pelikh V. Diversification of agricultural production: development of partnership villages and towns

The article describes the main reasons for restricting the business activities of agricultural enterprises and suggests ways out of the crisis through diversification and integration of enterprise-producers of agricultural products processing enterprises as well as the production of agricultural enterprises of non-agricultural products.

Keywords: diversification, agro-industrial integration, agricultural production, processing plants, development priorities, integration of the union.

Дата надходження до редакції: 15.04.2014 р.

Рецензент: д.е.н., професор Чупіс А.В.

УДК 631.145 : 338.26

РОЛЬ АГРОХОЛДИНГІВ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Т. Г. Самойленко, аспірант, Сумський національний аграрний університет

У статті розглянуто проблеми впливу розвитку агрохолдингових компаній на сучасний стан соціального та економічного розвитку сільських територій. Визначено роль держави в регулюванні та підтримці відносин на селі.

Ключові слова: сільські території, стратегічне планування, агрохолдингові компанії, соціально-економічний розвиток.

Постановка проблеми: Сучасний стан розвитку економіки України свідчить про позитивні

зрушення, які відбулися за останні роки у сільськогосподарському виробництві, про окремі пози-

тивні зміни, які були досягнуті в результаті реформування аграрного сектору економіки, але навіть вони не дали змогу розв'язати проблеми управління соціальним та економічним розвитком сільських територій. Соціальна та економічна сфера села продовжує занепадати. Найгострішими проблемами залишаються відсутність економічного інтересу жити й працювати в сільській місцевості, безробіття, трудова міграція селян та руйнування соціальної інфраструктури. Ці та інші факти становлять загрозу продовольчій безпеці країни, демографічному відтворенню селянства, створюють соціальну напругу на селі. Унікальність аграрної сфери полягає в тому, що це не тільки сфера зайнятості населення, а це спосіб життя сільських мешканців. Тому питання, пов'язані з розвитком аграрного сектора, повинні перш за все, передбачати заходи економічного та соціального спрямування розвитку сільських територій. Роль держави полягає у сприянні проходженню таких процесів. Саме село, у вигляді соціально-економічного облаштування сільських територій, потребує істотної державної підтримки. Вона повинна полягати у створенні сприятливого середовища для зростання добробуту сільського населення та реалізації соціально-економічного потенціалу сільських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Аналіз досліджень і публікацій останнього часу показує, що проблеми розвитку села, сільських територій розглядаються в працях В.Бакуменка, В. Князева, М. Кропивко, М. Латиніна, Ю. Лупенка, О. Могильного, О. Онищенко, М. Орлатого, О. Павлова, П. Саблука, С. Харчука, В. Юрчишина та інших.

Разом з тим, недостатньо дослідженими залишаються питання, що стосуються проблеми фінансування процесів сільського розвитку, а також розгляду питань, пов'язаних з впливом діяльності холдингових компаній на соціально-економічний розвиток сільських територій. Крім того, дотепер не сформована чітка державна регіональна політика як цілеспрямований вплив державної влади на сільські території в інтересах комплексного й збалансованого розвитку і самих територій, і держави в цілому.

Мета дослідження: виявити переваги та недоліки холдингових структур в аграрній сфері України та їх вплив на розвиток сільських територій та запропонувати напрями уникнення негативних аспектів діяльності агрохолдингів в економіці держави. Дослідити та проаналізувати нові механізми управління розвитком сільських територій. Саме до таких механізмів можна віднести стратегічне планування. Адже, розвиток сільських територій – це процес стабільного й збалансованого забезпечення розвитку сільської поселенської мережі і сільськогосподарського виробництва на основі реалізації комплексу державного та місцевого рівня економічних, соціальних і еколо-

гічних заходів, спрямованих на збереження і збагачення людського потенціалу села – першооснови розвитку сільських територій.

Виклад основного матеріалу дослідження: Сільські території досить різноманітні. Вони відрізняються, наприклад, в ландшафті, в природних умовах місця розташування, регіональних традиціях, культурній пропозиції – але насамперед стосовно своєї економічної ситуації. З одного боку існують регіони, які проявляють себе через сильний економічний розвиток. З іншого боку існують регіони, які стикаються з фактами безробіття, відсутністю перспектив для молоді і як наслідок з міграцією особливо молодого та краще освіченого населення. На цьому тлі, критичний розгляд сильних і слабких сторін регіону – це вирішальна передумова для позитивного погляду у майбутнє.

Для формування картини майбутнього, визначення етапів досягнення розвитку своєї місцевості, виходячи з наявних ресурсів-необхідно застосовувати стратегічне планування розвитку сільських територій. Стратегічний план представляє собою документ, який містить у собі погоджені та визнані розумними вимоги підприємств і населення до місцевої влади. Процес стратегічного планування передбачає пошук суспільного консенсусу широкого кола активних осіб. Але процедура стратегічного планування не може бути однаковою для всіх, оскільки, як зазначалося вище, різні місцевості відрізняються між собою в соціально-економічних, політичних умовах, природних ресурсах.

Стратегічний план, який містить стратегічні цілі та плани дій, повинен базуватися на баченні майбутнього. Саме це визначає шлях розвитку місцевості. Визначення стратегічного бачення громадою території власного майбутнього можливо здійснювати шляхом обговорення із залученням засобів масової інформації, анкетування, публічних виступів та інш. Місія розвитку місцевості включає довготермінове бачення суспільством того, яким воно прагне стати.

Важливим заходом щодо вирішення проблеми розвитку сільських територій є схвалення Концепції "Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року", в якій зазначається, що оптимальним варіантом розв'язання цієї проблеми є "створення правових, фінансових та організаційних умов для реалізації багатофункціональності сільського господарства, формування конкурентоспроможного аграрного сектору, диверсифікації виробництва і зайнятості сільського населення, сприятливих агроландшафтів, якісного середовища проживання людей у сільській місцевості та розвитку партнерства держави, бізнесу, територіальних громад".[2]

Ефективне управління розвитком села вимагає не лише підтримки аграрного сектору еконо-

міки, а й забезпечення високої якості трудового потенціалу, поліпшення умов життя, праці, побуту, дозвілля сільського населення, оздоровлення демографічної ситуації тощо.

Аграрні перетворення створили умови для формування агрохолдингів, що є принципово новим підходом в організації сільськогосподарського виробництва [7]. Діяльність таких формувань, які пов'язані не тільки з сільськогосподарським виробництвом, але і безпосередньо з сільською місцевістю починається з 2005 року. Агрохолдинги, як феномен пореформеного розвитку аграрного сектору економіки України, виникли під впливом ряду економічних стимулів і не є виключно українським явищем. Загалом, агрохолдинг – це специфічна форма володіння акціонерним капіталом, за якої материнська компанія, володіючи контрольним пакетом акцій інших підприємств, здійснює управління і контроль за їх діяльністю і завдяки цьому об'єднує їх в єдину організаційну структуру з відповідними цілями і місією [4]. За бажанням агрохолдинги можуть досить легко, не несучи відчутних втрат, вийти з аграрного бізнесу. Особливо це стосується тих, які займаються виключно рослинництвом, тобто орендують землю. У разі виникнення такої ситуації, село взагалі залишається ні із чим. Усе це непокоїть і сільських жителів, і місцеву владу, і, нарешті, уряд, який відповідає за ситуацію в селі загалом й сільському господарстві зокрема. Тому на рівні уряду стоять питання діяльності агрохолдингів та їх впливу на сільську економіку.

На 1 січня 2013 року 129 агрохолдингових формувань контролюють майже 8,7 млн.га, тобто 21,0% сільськогосподарських угідь країни, у тому числі 42,6 % угідь, які обробляються сільськогосподарськими підприємствами [5].

Суттєві фінансові переваги дозволяють їм не лише залучати найсучасніші технології, але і сплачувати порівняно з іншими суб'єктами земельних відносин, які орендують сільськогосподарські землі, більш високу орендну плату. Саме з цієї причини агрохолдинги стають монополістами у користуванні земельними ресурсами.

Отже, концентрація землі агрохолдингами шляхом витіснення з ринку оренди землі певної кількості аграрних підприємств і фермерів створює нову соціально-економічну ситуацію на селі. Її основними характеристиками є:

- припинення існування сільськогосподарських підприємств, як юридичних осіб;
- втрата для певної кількості сільських жителів місця роботи;
- ненадходження до місцевих сільських рад податкових та інших платежів від підприємств, що припинили своє існування;
- відсутність фінансування на створення та підтримку сільської інфраструктури, яке здійснювали сільськогосподарські підприємства (дороги, дитячі садки і школи, будинки культури, фельд-

шерсько-акушерські пункти тощо);

- некерованість природокористування та сприяння зростанню кількості порушень та погіршенню криміногенної ситуації в галузі землеробства.

Сільськогосподарське виробництво і весь агробізнес нерозривно пов'язаний із ситуацією на селі, з розвитком сільських територій. У цьому контексті результати створення агрохолдингів не однозначні. З одного боку, вони підвищують ефективність сільськогосподарського виробництва, що має сприяти розвитку сільських територій, а з іншого - витісняють з агробізнесу традиційні форми ведення сільськогосподарського виробництва (аграрні підприємства і фермерські господарства). Виникнення агрохолдингів внесло певні корективи в існуючу ситуацію на селі. Підтримка і розвиток сільської інфраструктури за визначенням не є функцією агрохолдингів. Засновники агрохолдингів проживають зовсім в іншому місці і ні вони, ні члени їх сімей не користуються сільською інфраструктурою.

Крім того, позитивний вплив агрохолдингових компаній для місцевого населення, земельні паї (частки) якого використовують ці компанії, ще недостатній. Якщо працівники переробних, збутових, обслуговуючих ланок холдингової компанії отримують заробітні плати у грошовій формі, то плата за паї, на яких вирощується сировинна продукція, що використовується у переробних виробництвах, надто низька, та й вона більшою мірою виплачується продукцією або послугами. Нині плата за оренду землі близька 40 дол./га в рік, передача прав на оренду коштує 100-150 дол./га без урахування вартості оренди, акції ж продаються інвесторам за 1000-1500 дол./га [5]. Однією з важливих соціальних проблем в сільській місцевості є заробітна плата, а саме її низький рівень. Тому що саме цей показник характеризує такі макроекономічні параметри, як рівень життя, соціального захисту та платоспроможність населення.

Як свідчать дані досліджень Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко [5], розмір середньомісячної заробітної плати працівників, які зайняті у сільськогосподарських підприємствах, що входять до складу агрохолдингів у 2011 р. досягав рівня майже 1400 грн./міс, в той час як на сільськогосподарських підприємствах звичайного типу майже - 1700 грн./міс, що на 300 грн./міс нижче.

Наразі загострюються питання зайнятості, оскільки основним місцем застосування праці сільського населення залишається сільське господарство. Однак концентрація великих площ сільськогосподарських угідь в агрохолдингах призводить до зменшення кількості зайнятих у сільськогосподарських структурах, що входять до складу агрохолдингів. Так середньооблікова чисельність працівників у сільськогосподарських підприємствах, які підпорядковуються агрохолдингам, у розрахунку на 100 га сільгоспугідь майже

на 10% нижча, ніж в сільгосп підприємствах звичайного типу.

Для роботи й обслуговування сучасної техніки іноземних фірм в агрохолдингах потрібні кваліфіковані спеціалісти. Наявна в сільській місцевості робоча сила не відповідає сучасним вимогам освоєння новітніх технологій. Тому агрохолдинги, з метою економії, не займаються перекваліфікацією та підвищенням рівня освіти існуючого резерву місцевого населення, а наймають кваліфікованих працівників з інших регіонів. Це призводить до того, що безробітними залишаються не тільки селяни, які не мають освіти, або її рівень низький, але й фахівці з вищою освітою. Не користуються попитом і малодосвідчені молоді спеціалісти, випускники аграрних вищих навчальних закладів.

Очевидно гостро назріла проблема розробки таких положень колективних договорів, регіональних і галузевих угод щодо соціального партнерства між орендарями й орендодавцями, регіональною і місцевою владою, з одного боку, і територіальною громадою, з іншого, які сприяли би забезпеченню зайнятості місцевого сільського населення, збереженню і розвитку трудового потенціалу, легалізації робочих місць і зростання як зарплат для працюючих сільських жителів, так і орендної плати за землю. Необхідно підвищувати не лише продуктивну діяльність агрокомпаній, а й соціальну відповідальність бізнесу на селі, вкладання коштів як у стабільність функціонування агрокомпаній в інтересах підприємців, так і покращення умов життя сільської територіальної громади. Необхідність поєднання інтересів агрокомпаній, які орендують земельні паї (частки) селян в певному регіоні і вертикально інтегрованих компаній обумовлена провідним принципом просторової організації суспільства – соціальною спрямованістю розвитку і розміщення суб'єктів господарювання, зростанням спеціалізації й соціальної орієнтації економічних систем.

Успішною альтернативою крупним агрохолдингам можуть стати сільськогосподарські кооперативи – регіональні кластери малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції. Їх чисельність в Україні зростає з кожним роком. Так, протягом 2013 року з'явилося понад 130 нових сільськогосподарських кооперативів, які об'єднали майже 30 тисяч селян і дали понад 2,5 тисячі постійних робочих місць. Саме ця форма господарювання допоможе підняти конкурентоспроможність малих форм господарювання та закладе основу для відродження українського села.

Що стосується агрохолдингів то вони, переважно, не вбачають необхідності у розвитку (підтримці) соціальної інфраструктури, хоча вона підвищує привабливість території, сприяє покращенню якості трудового потенціалу, гальмує вимивання працездатного населення та руйнацію населених пунктів. Сучасний стан соціальної сфери села,

а за ним й інші аспекти життєдіяльності сільських територій, є близькими до критичного.

Дослідження підтверджують, що регулювання роботи великих агрохолдингів можна шляхом передачі в оренду землі сільгосппризначення тільки за наявності реєстрації підрозділів холдингів на місцях. Оскільки агрохолдинги зареєстровані в містах, тому доцільно запровадити механізм, який би забезпечував сплату податків підприємствами та організаціями, які ведуть агробізнес не за місцем реєстрації їх головної компанії, а за місцем діяльності їх аграрних підрозділів, тобто в сільській місцевості, де вони орендують земельні ділянки. Це дозволить сільським радам акумулювати грошові кошти місцевих бюджетів.

Ці зміни повинні принести додаткові надходження від сплати податків і зборів до місцевих бюджетів, що дозволить сільським радам отримувати необхідні кошти для розвитку соціальної інфраструктури.

Висновки і перспективи подальших розвідок: Роблячи загальний висновок про діяльність агрохолдингів в Україні, можна стверджувати, що в найближчій перспективі в нашій державі буде продовжуватися процес концентрації сільськогосподарських земель в таких структурах за допомогою їх оренди та банкрутства неефективних аграрних підприємств. Цей фактор необхідно враховувати при розробці державної аграрної політики і програм підтримки розвитку сільських територій. Втім, цілком можливо, що в довгостроковій перспективі агрохолдинги будуть зменшувати масштаби землекористування і реорганізовуватися в інші організаційно-правові форми агробізнесу. Це буде залежати від політики, яку здійснюватиме держава з розвитку агробізнесу, і від стану світової фінансової системи. На сьогодні держава повинна сприймати агрохолдинги як об'єктивну реальність і заходами аграрної політики спрямовувати їх діяльність в русло існуючої державної стратегії (зокрема - і щодо розвитку сільських територій). В першу чергу це стосується системи оподаткування, яка повинна удосконалюватися в контексті загальної податкової реформи.

Стратегічний план надає місцевим жителям великі можливості для активної участі у житті громади. Процес розробки стратегічного плану із залученням громадськості допомагає сформувавши у неї впевненість, що в її силах зробити щонебудь корисне для своєї місцевості. Стратегічний план є ефективним інструментом, який визначає адаптивний, стабільний характер територіального розвитку, що створює у населення відчуття впевненості в завтрашньому дні. Структура плану покликана налаштувати громаду на реалістичність і об'єктивну оцінку наявних ресурсів розвитку території. Ідеї стратегічного плану допомагають молоді сформулювати свої власні цілі життєвої самореалізації і погоджувати свої життєві

плани з планом територіального розвитку. Для системи освіти стратегічний план є довгостроковим соціальним замовленням, для батьків-перспективною основою для життєвого самовизначення своїх дітей, Це також є важливим аспектом стратегічного планування [6].

Методологічною базою для розробки дієвих заходів, спрямованих на комплексний розвиток сільських територій у всій його багатомірності

та різноаспектності мають стати ґрунтовні наукові дослідження та активні дискусії в середовищі компетентних фахівців і зацікавлених осіб, а також сформовані на їхній основі рішення органів державної влади та місцевого самоврядування, орієнтовані на розвиток виробничого потенціалу, покращення якості природного середовища та підвищення якості людського капіталу сільських територій України [3].

Список використаної літератури:

1. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. N 806-р [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://document.ua/pro-shvalennja-strategiji-rozvitku-agrarnogo-sektoru-ekonomi-doc163242.html>
2. Данкевич А. Є. Організаційно-економічні засади розвитку агрохолдингів /Данкевич А. Є.// Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 26–29.
3. Агрохолдинги в Україні: добре чи погано? Німецько-Український Аграрний Діалог. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.-2008. р [Електронний ресурс] Режим доступу http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/Agriculture_dialogue/2008/AgPP_21_Ukr.pdf
4. Ю.О.Лупенко, М.Ф.Кропивко. Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності./ Ю.О.Лупенко, М.Ф.Кропивко / // Економіка АПК.-2013.-№7.-с18.
5. Берданова О.В., Вакулєнко В.М. Стратегічне планування регіонального розвитку : Навч. Посіб.- Київ : Вид.-во НАДУ.- 2007.
6. Харчук С. А. Сільські території як об'єкт соціально-економічного розвитку та управління [Електронний ресурс] Режим доступу <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=66756>
7. Менеджмент регіонального розвитку: монографія. / за ред. М50 О. В. Васильєва, К. А. Фісуна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. -Х.: ХНАМГ - 2010. - 375с.

Самойленко Т.Г. Роль агрохолдингів в соціально-економічній стратегії розвитку сільських територій.

В статті розглянуті проблеми, пов'язані з розвитком агрохолдингових компаній на сучасному соціальному та економічному розвитку сільських територій. Визначено роль держави в регулюванні та підтримці економічних відносин на селі.

Ключові слова: сільські території, стратегічне планування, агрохолдингові компанії, соціально-економічне розвиток.

Samoilenko T. The role of agricultural holdings in the socio-economic development strategies in rural areas.

The current socio- economic situation in rural areas characterized by problems associated with the lack of economic interest to live and work in rural areas, unemployment, labor migration of peasants and destruction of infrastructure. These and other facts threaten the food security of the country, demographic reproduction of the peasantry , create social tension in the countryside.

To form a picture of the future , determine the stage of achieving their areas, based on available resources, it is necessary to apply the strategic planning of rural development. The strategic planning process involves the search for social consensus wide range of active people.

The Strategic Plan provides local residents a great opportunity for active participation in community life . The process of developing a strategic plan with public participation helps shape her confidence in her power to do something useful for their area.

Agriculture and agribusiness all inextricably linked to the situation in the country, with the development of rural areas. In this context, the results of the creation of agricultural holdings is not clear. On the one hand, they increase the efficiency of agricultural production, which should contribute to rural development, on the other - Agribusiness replacing traditional forms of agricultural production (agricultural enterprises and private farms).

Effective management of rural development requires not only the support of the agricultural sector, but also provide high quality employment potential, improve living conditions, work, life, leisure, rural areas, improvement of the demographic situation and so on.

At present, the state must take agricultural holdings as objective reality and measures of agricultural policy to direct their activities within the framework of the existing state strategy (in particular - and the development of rural areas). In particular this applies to the taxation system, which should be improved in the context of overall tax reform.

Keywords: rural areas, strategic planning. agroholding companies, socio-economic development.

Дата надходження до редакції: 12.05.2014 р.

Рецензент: к.е.н., професор Жмайлов В. М.

РОЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СТВОРЕННІ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОГО БЕЗВІДХОДНОГО СУСПІЛЬСТВА ХХІ СТОЛІТТЯ

С. В. Кривенко, к.е.н., доцент, Полтавський інститут бізнесу Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Ю. Бугая

Досліджено роль державно-приватного партнерства у створенні ресурсозберігаючого безвідходного суспільства. Визначені шляхи досягнення ресурсозберігаючого безвідходного виробництва, що передбачає використання потенціалу державно-приватного партнерства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, ресурсозбереження, безвідходні технології, відходи, вторинні ресурси.

Постановка проблеми. В умовах інноваційного розвитку економіки передових країн на основі принципів п'ятого та шостого технологічного укладів зростає значимість подолання відставання України від світових лідерів. Стратегічні розриви обумовлені критичним невідповідністю рівнів потенціалу українських підприємств вимогам інноваційної економіки, нерозвиненістю інфраструктури інноваційно-технологічного потенціалу, що відповідає потребам постіндустріального суспільства. Подолання таких розривів має здійснюватися на основі спеціальної методології безперервного вдосконалення технологій. Довгострокове сталий розвиток українського суспільства 21 століття можливе за умови націленості на ефективність процесів ресурсозбереження і інноваційності використання технологій. Тому створення ресурсозберігаючого безвідходного суспільства на основі державно-приватного партнерства є важливим пріоритетом стратегічної модернізації України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання забезпечення взаємодії держави та приватних підприємств, ресурсозбереження та безвідходного виробництва висвітлено в працях Н. Анреєвої, М. Браунгарта, І. Ляшко, В. МакДонофа, Л. Рибалка, І. Сотник, С. Трунина та ін., але вирішення проблем ролі Державно-приватного партнерства у створенні ресурсозберігаючого безвідходного суспільства потребує подальшого дослідження.

Ціль статті є обґрунтування ролі державно-приватного партнерства у вирішенні проблем ресурсозберігаючого безвідходного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід доводить, що створення інноваційної економіки передбачає впровадження державно-приватного партнерства (ДПП), яке є одним із найефективніших форм співробітництва між державою і бізнесом.

Державно-приватне партнерство вже протягом багатьох років є тим механізмом, з допомогою якого держави успішно вирішують завдання з ефективного управління, модернізації та розвитку соціально важливих інфраструктурних об'єктів. Україна наразі знаходиться на початку практики впровадження ДПП в економічне та соціальне життя. Протягом 2009-2012 років проведено значну роботу з формування в Україні законо-

давчого підґрунтя для ДПП [1]. Прийнято «рамковий» Закон України «Про державно-приватне партнерство», у якому сутність поняття ДПП тлумачиться як система відносин між державними та приватними партнерами побудована на принципах рівності партнерів та узгодженості їх інтересів при реалізації яких можливості обох партнерів об'єднуються [2]. Розроблена концепція розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2012-2017 роки.

Сучасні виклики, які постають перед Україною, зумовлюють необхідність пошуку нових інноваційних підходів до створення ресурсозберігаючих безвідходних технологій. В економічній літературі відбувається невиправдане ототожнення понять «безвідходні технології» і «безвідходне виробництво». Між тим це різні поняття. Безвідходна технологія - це такий принцип організації виробництва, при якому цикл «первинні сировинні ресурси - виробництво - споживання - вторинні сировинні ресурси» побудований з раціональним, комплексним використанням всіх компонентів сировини і всіх видів енергії [3]. У визначенні безвідходної технології мається на увазі не тільки виробничий процес. Це поняття зачіпає і кінцеву продукцію, яка повинна характеризуватися: довгим терміном служби виробів, можливістю багаторазового використання, легкістю повернення у виробничий цикл або переведення в екологічно нешкідливу форму після виходу з ладу.

Теорія безвідходних технологічних процесів у рамках основних законів природокористування базується на двох передумовах: вихідні природні ресурси повинні добуватися один раз для усіх можливих продуктів, а не кожен раз для окремих; створювані продукти після використання за прямим призначенням повинні відносно легко перетворюватися на вихідні елементи нового виробництва.

Стратегія безвідходної технології виходить з того, що невикористовувані відходи виробництва є, водночас, не повністю використаними природними ресурсами і джерелом забруднення навколишнього середовища. Зниження питомого виходу невикористовуваних відходів у розрахунку на товарний продукт технології дозволить виробити більше продукції з того ж кількості сировини і з'явиться, разом з тим, дієвим заходом з охорони навколишнього середовища.